

A NYELVLEÍRÁS ELMÉLETEI AZ OKTATÁS GYAKORLATÁBAN

2022/2023. őszi félév

Schirm Anita

schirmanita@gmail.com

fogadóóra: hétfő 16–17, oktatói szoba

<http://www.schirmanita.hu>

<https://www.youtube.com/c/Nyelveszetmindenkinnek>

A kurzus fő célkitűzése: Az újabb nyelvészeti kutatások korábban már megismert elméleteinek és irányzatainak mintafeladatok segítségével az oktatás gyakorlatába való beemelése.

A kurzus jelenléti és/vagy online formában zajlik. Utóbbi esetén a **Zoom** platformot használjuk majd. A belépéshez szükséges linkek az érintett órák előtt a Coospace kurzusfórumán érhetők el.

A kurzus teljesítésének feltételei:

- A szemináriumon való rendszeres és aktív részvétel (maximum 2 hiányzás megengedett).
- Egy 45 perces (online) mikrotanítás megtartása a kiválasztott témából. Ehhez a többiek számára kötelező egy feladatsort, valamint egy asszociációs táblát (vision boardot) készíteni. Prezentációt nem szükséges csinálni, amennyiben azonban készül ppt is, azt legkésőbb a mikrotanítás előtti napon kérem e-mailben át küldeni. A mikrotanítások témáinak ütemezése lentebb található.
- A mikrotanításokhoz érdemes valamilyen online felületet, eszközt (pl. YouTube, Pinterest, Kahoot, LearningApps, Coggle) is felhasználni, vagy legalább modern szövegtípusokból (pl. dalszövegekből, reklámokból, sorozatokból, filmekből, viccekből, mémekből) példákat hozni.
- A kurzus nagymértékben épít a korábbi félévekben elsajátított elméletek és irányzatok biztos ismeretére, ezért azokat hétről hétre a korábbi órai jegyzetek, a tematikában lévő ajánlott irodalom, illetve a Nyelvészet mindenkinnek YouTube csatorna (<https://www.youtube.com/c/Nyelveszetmindenkinnek>) megadott videóit alapján át kell ismételni.
- A kiadott házi feladatok határidőre történő elkészítése.
- A félév végi jegy a mikrotanítás, valamint a házi feladatok pontjaiból tevődik össze. A mikrotanításra 25 pontot, a házi feladatokra szintén 25 pontot (5x5 pontot) lehet szerezni.
- A mikrotanítások során és a házi feladatoknál is önálló ötleteket és feladatokat várok. Máshonnan kimásolt anyagért nem jár pont, és pótolni sem lehet a plagizált feladatrészt.

A jegyek ponthatárai:

0–25 pont: elégtelen (1)

26–32 pont: elégséges (2)

33–38 pont: közepes (3)

39–44 pont: jó (4)

45–50 pont: jeles (5)

A kurzus során az alábbi témáknak a közoktatásban való tanításával ismerkedünk meg:

- Ferdinand de Saussure munkássága
- A strukturalista irányzatok
- A generatív grammatika, Noam Chomsky munkássága
- Grice maximái
- A kognitív nyelvészet
- A szövegtan újabb irányzatai
- A beszédaktus-elmélet
- A strukturalista irányzatok
- A szociolingvisztika klasszikus és modern irányjai
- A diskurzuselemzés
- A stilisztika irányzatai
- A lexikográfia

Ajánlott szakirodalom:

- Bencédy József 2013: *Nyelvtudományi elméletek és nézetek a 20. században*, Tinta Könyvkiadó, Budapest.
- Kálmán László – Trón Viktor 2005: *Bevezetés a nyelvtudományba*, Tinta Könyvkiadó, Budapest
- Máté Jakab 1998: *A 20. századi nyelvtudomány történetének főbb elméletei és irányzatai*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Robins, Robert Henry 1999: *A nyelvészet rövid története*, Osiris Kiadó – Tinta Kiadó, Budapest
- Saussure, Ferdinand de 1997: *Bevezetés az általános nyelvészetbe*, Corvina, Budapest

Ajánlott módszertani irodalom:

- Albertné Herbszt Mária 1987: *Modern nyelvészet – anyanyelvi oktatás*, Tankönyvkiadó, Budapest
- Bánréti Zoltán 1994a: *Mozgékony mondat szerkezetek*, Korona Kiadó, Budapest
- Bánréti Zoltán 1994b: *A lényeg kiolvasható, Szövegértési és olvasási képességfejlesztő feladatok középiskolások számára*, Korona Kiadó, Budapest
- Fancsaly Éva – Szabó Veronika – Viszket Anita 2014: A nyelvtanról három megközelítésben – magyartanárjelölteknek, digitális tananyag, Pécs, <http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/2/index.html>
- Ginnis, Paul 2006: *Tanítási és tanulási receptkönyv, Az izgalmas és élvezetes tanulás eszközei*, Alexandra Kiadó, Pécs
- Gonda Zsuzsa 2021: A tanulói beszéidő növelése az online tanórán, *Anyanyelv-pedagógia* 14/4, 59–76. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=931>
- Grétsy László 2016: *Nyelvi játékaink nagykönyve*, Tinta Könyvkiadó, Budapest
- Kádár Edit (szerk.) 2017: *Feladatbank anyanyelvi tanórák tervezéséhez az V–VIII. osztályban*, 1. kötet, Ábel Kiadó, Kolozsvár
- Kádár Edit (szerk.) 2018: *Feladatbank anyanyelvi tanórák tervezéséhez az V–VIII. osztályban*, 2. kötet, Ábel Kiadó, Kolozsvár
- Kugler Nóra 2015: *Gyakorlatok a magyar nyelvtan funkcionális szemléletű tanításához*, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
- Kugler Nóra 2018: *Magyar nyelvtan – a nyelvi jel, Funkcionális szemléletű gyakorlatok a 9–12. évfolyam számára*, Tinta Kiadó, Budapest
feladatgyűjtemény: <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/42791>
tanári kézikönyv: <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/42794>
- Medve Anna – Farkas Judit – Szabó Veronika 2010: *4x12 mondat, Elemzések*, Iskolakultúra, Veszprém, <https://mek.oszk.hu/10100/10114/10114.pdf>
- Vančo Ildikó (szerk.) 2014: *Funkcionális és kognitív nyelvpedagógia, Szöveggyűjtemény*, Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem, Nyitra
- Vargha Balázs – Dimény Judit – Loparits Éva 1977: *Nyelv, zene, matematika*, RTV – Minerva, Budapest